

УДК:582.916.31: 581.52

ОЦІНКА ІНТРОДУКЦІЇ ЯСЕНА ЛАНЦЕТНОГО (МАСЛИНОВІ) В м. МИКОЛАЄВІ

**Миколайчук В. Г., канд. біолог. наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет**

Озеленення міст і сіл України є невід'ємною складовою для створення оптимального комфортного середовища для життя людини. Використання деревних рослин (дерев, кущів та деревних ліан) слугує для формування цього середовища. Однак важливою умовою є також пристосування рослин до цих умов середовища, які часто не є оптимальними для них. Через високу температуру, особливий мікроклімат, нестачу вологи, забруднення атмосфери постає необхідність у підборі видів деревних рослин, які могли б існувати в таких умовах. Одним із показників умов, які є оптимальними для рослин є формування генеративних органів рослин: квіток і плодів, можливість насінневого розмноження та, інколи, утворення самосіву.

Для озеленення Півдня України рекомендований *ясен ланцетний (зелений або ланцетолистий)*. Походить з Північної Америки, звідки був інтродукований в Європу в XVIII до н.е. Це дерево заввишки 15-20 (25) м. Крона на відкритих місцях розлога, неправильна. Листки складні. Плоди – білувато-жовті, світло-жовтуваті, веслоподібні крилатки, довго висять на дереві, анемохорні. В Україні культивується в декоративних і лісомеліоративних насадженнях. Росте швидко, не дуже вибагливий до родючості ґрунту, посухо- і морозостійкий. У міських умовах витриваліший і менше ушкоджується шкідниками, ніж інші види ясенів. Стійкий проти забруднення пилом та газами, рекомендований до вирощування в зоні Північностепового району Степу України (зона IV).

Згідно кліматичного районування території м. Миколаїв розташований у третьому (південному) агрокліматичному районі, для нього характерний помірно жаркий, засушливий клімат. При дослідженні нами встановлено, що рослини я. ланцетного активно використовують в озелененні міста. Його висаджують у зонах відпочинку, парках, алеях, внутрішньо кварталних посадках, біля шкіл та дошкільних навчальних закладах. У вигляді самосіву він поширений на пустирях, закинутих ділянках, кладовищах.

Дослідження аварійності дерев ясена у парку Юність (проспект Богоявленський) рослини мають ознаки помірної аварійності: дупла, сухі гілки в нижньому ярусі, наявні ознаки неправильного надмірного санітарного обрізування дерев.

Висота рослин *я. ланцетного* при інтродукції в м. Миколаєві знаходиться в межах, які відповідають опису. Рослини регулярно цвітуть і плодоносять. Вони анемофільні, запилення відбувається до розпускання листків або на початку цієї фази. Не помічено ознак морозобоїн або обмерзання молоді і старих пагонів, це свідчить про те, що пагони встигають

визріти, а розвиток рослин синхронізується із кліматичними і погодними умовами зони Південного Степу України. Ознак втрати тургору листками *я. ланцетного* нами не виявлено. Плоди – крилатки мають високу парусність, тому здатні поширюватися на значні відстані від материнського дерева. На підставі перерахованих ознак ми вважаємо, що рослини ясеня ланцетного мають добрі показники адаптації в нових для нього агрокліматичних умовах.

Аналіз оцінки життєздатності та перспективності інтродуцента за отриманими даними вказує на те, що рослини *я. ланцетного* мають нормальні показники росту; досягають висоти, характерної для даного виду в природних та штучних умовах, генеративні особини регулярно плодоносять; насіннева продуктивність висока, насіння сходить і дає самосів.

Можемо стверджувати, що рослини *ясеня ланцетного* адаптовані до умов посушливого Степу України, їх сумарна оцінка життєздатності та перспективності інтродукції є високою і складає 10 балів. Рослини в умовах м. Миколаєва добре адаптовані та мають високі показники життєздатності та перспективності інтродукції однак потребують контролю через здатність до натуралізації. На підставі цього постає необхідність в обмеженні використання даного виду в озелененні міста та контролю за місцями, де виявлено самосів.